

Հիմա՛, այլ եւս ուր ի լոյսով փրփրումն՝
Գալափարիս բազմիմն
Թեոսփնեոս առջեւ ես
Ջեմս սպորթի մը նման
Այս բառը լոյս պիտի նրնեմ՝
ԻՏԵՒԴ . . .

1908 Մարտ

ԱՅԿԱՐԻՆ
Աւել. Մարտիս Թափայէլեան Վրժ

ՓՆԹԵՐԿՈՒՐԿԻ ՎԱՅՈՑ ԱՎՈՒՍԵՐԸ

Փնթերպուրկէն ստացուած երկու նամակներէ կ'իմանանք թէ Հայիրու խումբ մը այնպէս հաստատեալ է հայկական Ակումբ մը, որ նպատակ ունի իրարու մերձեցնել առաւ մայրաքաղաքին Հայիրը, եւ զրադիլ այն ամէն բանով որ կապ ունի Հայութեան եւ ազգային գաղտնիքի։ Երեք բանախօսութիւններ կատարուած են ցարդ Ակումբին մէջ. բժ. Աղասարեան խօսած է մէկ քանի հայ զաւրթներու հայկական ժամանակակից կեանքին մէջ կատարած դերի մասին, Պ. Ն. Ասոնց՝ Թրիմեան Հայրիկի դործունէութեան մասին, եւ Ժանօթ առաւ հայագէտ Վեսելովսքի՝ հայ գրականութեան մասին։

Մենք հաճուքով կ'արձանագրենք այս նորութիւնը։ Կը ցանկանք միայն որ Փնթերպուրկի հայկական Ակումբը ընդարձակէ իր դործունէութեան չրջանը եւ նպատակը առաւ եւ հայ աշխարհներուն միջեւ մերձեցնելու յառաջ երկրու էական գործին։ Մեր թղթակիցներէն մին կը գրէ թէ առաւ բարձր ընկերութիւնը դեռ շատ գէշ ու հակակրական զաղափար ունի Հայոց մասին, հակակրութիւն որ արդիւնք է իր ազդեցութեան։ Հայոց գրականութիւնը եւ պատմութիւնը բացարձակապէս անծանօթ են Ռուսաց մեծագոյն մասին, Փնթերպուրկի հայ Ակումբը շատ քան կարող է, եւ պարտաւոր է, ընել՝ այդ ազդեցութիւնը փարատելու համար։ Ինչո՞ւ չհրապարակէ Պ. Վեսելովսքին որ հայ պատմութեան եւ հին ու նոր գրականութեան մասին բանախօսութեան չարք մը ընէ, ոչ թէ Հայոց, այլ առաւ հասարակութեան առջեւ։ Ինչո՞ւ հայ

գրականութեան հատընտիր էջերու թարգմանութիւններ չուզարկէ՞ իրը նուէր՝ առաւ մտաւորական, քաղաքական, գեղարուեստական բարձր անձնաւորութեանց, ինչո՞ւ մանուսկրի հրատարակութիւններ, բանախօսութիւններ ու դիմումներ չընել՝ տաճկահայ գաղտնի փերսերմամբ, առաւ աշխարհին բացատրելով անոր իսկական նշանակութիւնը եւ առաւական միջամիտութեան անհրաժեշտութիւնը փաստելով, Բուպէն կը պահանջէ այդ գործունէութիւնը աւելի քան երբէք։ Թրքո-առաւ պատերազմի մը հաւանականութիւնը օրէ օր կը շեշտուի։ Երբ պատերազմը պայթի, առաւ եւ հայ « ժողովուրդական » խաւերը՝ բնազդօրէն պիտի դիմանան ընել ինչ որ պէտք է. առաւ ժողովուրդը իր արիւնքը վեհանձնօրէն պիտի թափէ՝ անգամ մը եւս՝ ստրուկ ազգերու փրկութեան համար. իսկ հայ ժողովուրդը պիտի թափէ իր արիւնքը ի նպատակ արեւմուտքի քաղաքակրթութիւնը ներկայացնող Ռուսին՝ ընդդէմ գինքն ստրկացնող Թուրքին (արդէն իսկ թէ՛ Կովկասի եւ թէ՛ Տաճկահայաստանի մէջ) հայ « ժողովուրդը » այժմէն որոշապէս եւ արիւրաբար կը յայտարարէ թէ պատերազմի պարագային Ռուսին հետ պիտի պայքարի։ Թիւրքիմացութիւնը առաւ եւ հայ « զարգացեալ զասակարգներուն » մէջ է. այդ թիւրքիմացութեան է որ պէտք է փարատել. Ռուս եւ Հայ իրարու փոխադարձաբար շատ մեծ ծառայութիւններ մատուցած են, իրարու շատ պարտական են, եւ դեռ կոչուած են իրարու աջակցելու։ Արեւելքի վերանորոգման գործին մէջ, Փնթերպուրկի Ակումբը կարող է այդ աղետաւոր թիւրքիմացութեան բարձմանը նպաստել։

L'e Gérant : FRÉDÉRIC MACLEA
Imp. D. DOGHRAHADJIAN
18, Rue des Gobelins, Paris.